

مَوْضُوعَاتُ الْعِلْمِ

مؤلفی :

مرحوم طاشکیری زاده احمد افندی

مترجمی :

مشار الیهک مخدومی مرحوم کمال الدین محمد افندی

طابعی : احمد ہرودت

معارف نظارت جلیلہ سنک رخصتیلہ

ایلیک طبعی

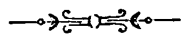

در سعادتده « اقدام » مطبعہ سی

۱۳۱۳

« موضوعات العالم » ك طبعنى استلزام ايدن بعض مقدمات

اقدام غزتهسى معاونين تحريريه سندن نجيب عاصم افدى مذكور غزته نك ۱۲ تومزسنه
۳۱۱ تاريخلى نسخه سنه « بيليوغرافيا » سرنامه سى التنده مقاله آتیهى بلا امضا درج
ايتديرمش ايدى :

(مفاتيح العلوم)

اقدامك ۳۱۳ نومرولى نسخه سنده پارس دارالفنونى معلمين محترمه سندن
آسيا انجمنى رئيسى موسيو باريه دومينارك « ژورنال آزياتيق » ده آثار قديمه
اسلاميه دن عنوانى سرلوحه مقال اتخاذا ايلديكمز كتاب حقه ده كى مقاله
تحريرانه لرني ترجمه ايلمش ايدك . بوكر دايسه مشاراليه ك دلالت معارف پرورانه سياه
كتابك بر نسخه سى طابعى طرفدن اداره خانه مزه كوندرلمش و مطالعه سندن
خيلي استفاده ايلمش بولنديغمز جهته حاصل اولان مطالعات مخصوصه مزى
مقاله آتیه ده خلاصه ايمكه لزوم كوريورز :

« مفاتيح العلوم » دخى فلمنكك (وارنه ريان) خزانه كتبندن چيقارلمش
بر اثر مهمدر . تشرينه دلالت ايدن موسيو (وان وولتن) مؤلفك اسم
و كنيه سى حقه ده مقررزى ، ابن خلكان ، مسعودى و مؤلف عثمانى كاتب
چلمينك آتارندن تدقيقات موشكافانه ده بولنه رق آل ساماندى نوح نانينك وزيرى
السيد ابى الحسن عبيدالله بن احمد العتبى نامنه ابى عبدالله محمد بن احمد بن يوسف
الحوارزى طرفندن تأليف ايدلديكنى وشو حالده اترك دردننجى عصر هجرى
ايچنده يازلديغنى بش صحيفه دن عبارت لاتينجه يازديغى بره مقدمه ده بيان ايتمشدر .
كتاب اوزمان لسان عربى به مال ايدلمكده بولنان و هنوز لغت كتابلرينه
كيرمين اصطلاحات علميه ، فيه و صنايعيه نك تفسيرى ضمننده يازلمش اوافق
برانسى قلوبديدر . هر حالده محل ظهورى تركستان داخنده بولنان مؤلف تركى

لسان ناسده دائر اولان الفاظك دائره علميه كيرمسي ايله هر بر شعبه سنده آري آري معناره اصطلاح اولسي و عربجه عجمجه دن (عربك غيرندن) آنان اصطلاحاتك مضبوط بولنماسي حسييله بونلرك مورد و محل اشتقالي ريني و صورت استعماللريني ايجازاً بيلديرمك اوزره بوكتابي يازمشدر .

اثر اساساً ايكي مقاله دن عبارت اولوب برنجيسنده علوم شرعيه ايله بوكا مقارن اولان علوم عربيه وايكنجيسنده يوناني و سائر امدن آنان علوم عجميه باب باب و فصل و فصل ذكر ايدلمشدر .

آلتى بادن عبارت اولان برنجي مقاله نك برنجي بابي اون برفصلدن عبارت اوله رق فقه شريفدن بحث ايلمكده دركه زكاته متعلق اولان التجي فصلنده برطاقم حيواناتك مختلف ياشارده كي اسماريله عرب مكاييل و اوزاني حقه ده معلومات و يرلمشدر . بونلردن ۶۰۰ درهم وزننده اولوب (كيلج) ديه جمعلنديريلن (كيلجه) نك ماخذى بيلديرلماش ايسه ده اوزان معلومه دن (كيله) اولديغني ظن ايدرز .

مقاله اولانك يدي فصلدن مركب اولان ايكنجى بابنده علم كلامدن بحث ايدلمش و بومناسبتله مذاعب اسلاميه ، نصرانيه ، موسويه و سائر عبده اوانان و اصنام حقه ده شايران دقت معلومات و يرلمشدر .

بو مقاله نك اوچنجى بابنده علم نحو حقه ده اوزون اوزادى يه اون ايكي فصللق معلومات درج ايدلمش و بو علمه لسان يونانيده « غراماطيقي » دنيلديكي بيان ارنمشدر .

دردنجي باب سكرز فصلى حاوى اولمق اوزره كتابته تخيص ايدنش و يدي فصلنده ديوان الحراج ، ديوان خزائن ، ديوان بريده ، كتاب جيش ، سوباشي ديوانى كي كتابلرده مستعمل اولان اصطلاحات و بعض ارباب تحريرك قوللانديقلى الزناط كوسترلمشدر .

بو بابده جمع ايديلن اصطلاحاتك اكثر يدي قرسي و يوناني الاصل اولوب

نصل اعراب ایدلکری بیان ایدلمشدرکه قانون ، اوارج « اواره » روزناج
« روزنامه » کبی .

دیوان (برید) ده یعنی پوسته جی باشی دیوانده قوللانیلان اصطلاحات
میاننده « اسکدار » ایچون شویله دییور :

« الاسکدار لفظة فارسیة وتفسیره « ازکوداری » ای من این تمسک وهو
مدرج یکتب فیہ عدد الخرائط وکتب الواردة والنافذہ واسامی اربابه »
طول وسطح اولچیلرندن شو کله لر شایان دقتدر :

۶۰ ذراع طولہ (اسل) بونک اونده برینه (ناب) وذراعک سدسنه
(قبضه) ونلت ثمنته یعنی یکرمی دردنده برینه (اصبع) دیندیکی کبی طول
وعرضی بر (اسل) اولان یرہ یعنی ۳۶۰۰ ذراع مربعه جریب و بونک
اونده برینه یعنی ۳۶۰ ذراع مربعه (قفیز) و بونک ده عشرینه یعنی ۳۶
ذراع مربعه (عشر) دییور لر . بر ذراع مربعه ایسه (ذراع مکسرده) دنیلیور .
بش فصله منقسم اولان باب خامسده شعر وعروضدن بحث ایدلمشدر .

اخبار یعنی تاریخدن بحث ایدن آلتجی بایده ملوک فرس ایله القابی ،
خلفا وملوک اسلامیه ایله نعوت والقابی ، زمان جاهلیتسده اولان ملوک یمن
والقابی ، ملوک روم ویونان وتاریخده استعمال ایدیلن الفاظ صردسیله طقوز
فصلده ذکر ایدلمشدر .

ملوک فرس میاننده مشاهیر حکمداران اتر اکن (افراسیاب) دخی ذکر
ایدلمش وبولفظک فارسیده کی معامی (دکر من قنادی) اولدیغی بیلدیر اشددر .
خلفای عباسیه (فضل بن مقتدر) ک اوغلی (عبدالکریم طایع الله) زمانه
قدر بیان ایدلدیکنه وبرنسخه ده مؤلف بو عصر رجالدن اولدیغی کوسترلدیکنه
باقیلورسه دردنجی عصر هجریده یاشادیغنه حکم ایدلمک لازم کلور .

مقاله تازیانه ک خلاصه مندرجاتی شوندن عبارتدر . طقوز بابی مشتمل اولان
ایکنجی مقانه ک باب اولنده نلسفه واقسامندن بحث ایدلمش و باب تازیانی

ایسه منطقه تخصیص اولمشدر . بونک « الفصل الاول فی ایسه غوجی » دیه باشلایان قسمنده شو :

« هذا العلم یسمى بالیونانیة (لونیا) و بالسریانیة (ملیلوثا) و بالعربیة (المنطق) (ایسغوجی) هو المدخل یسمى بالیونانیة (ایسغوجی) » دینورکه بوقاموس مترجمک قولنی تأیید ایدر براهین قویه دندر .

باب ثالث فنون طبیهیه تخصیص اولمشدر . بوبابده امراض و ادویهدن برخیلی شیر صایمش و مالحولیا کلهسنی اصلنه موافق اولهرق (المالخنولیا) صورتنده ضبط ایشدر . ادویه مفردهدن بحث ایدن دردنجی فصلده کی « سنبل هندی » دیه تعریف ایدیلن (دارشیشفان) کلهسی ترکیهیه بکزه مکدهدر . باب رابع (ارتماطیقی) یعنی علوم ریاضیهدن ، باب خامس هندسهدن ، باب سادس نجومندن ، باب سابع موسیقیدن ، باب نامن حیلدن یعنی جراثقال و ماکنه لردن ، باب تاسع کیمیادن بحث ایدیور . مؤلف برنظر حکیم صاحبی اولدینی بو اثرده هله بالخاصه نجوم و کیمیا بحثده تمامیه کوسترمشدر . نجوم بحثی عادتاً اوزمانه کوره یازلمش پک مکمل برهیئت مقالهسی اولدینی کبی کیماده او وقتکی علمک تعریف اصطلاحاتندن عبارتدر .

خلاصه اثر زمانه کوره مکمل بر آنسیقلوپدی اولدینی و اوزان و مقادیر و سائر حفته و یردیکی معلومات برچوق یرلرده ایشه یارایه جنی کبی حاوی اولدینی اصطلاحات دخی کرک آثار قدیمه مطالعهسنی تسهیل ایلمک و کرکسه یکیدن اصطلاح وضع ایتک ایچون برخیلی فائیدی تأمین ایلیه جکدر .

بو اثر مهمی طبعه دلالت ایدن موسیو وان و ولتن ایسه نسخ متعددیه مراجعتله تصحیحنه پک زیاده اهتمام کوسترمکه برابر اونسخه لرده کی فرقیده حاشیه صورتنده ارئه ایده رک ارباب تتبع و مراقبه جفا خدمت ایلمشدر . هله مطالعهنی قولایلشدیرمق ایچون متن کتابده تفسیر ایدیلن الفاظ و اصطلاحاتی حاوی الفبا ترتیبجه ده برلفت علاوه ایدرک کتب قدیمه نک صورت احیاسی

حقننده نه قدر دقت و اهتمام لازم کله چکنه دائر پک کوزل بر نمونه کو ستر مشدر .
 شو اثرک بویله بر صورت مکمله ده وجوده کلسنه همت ایدن موسیو (وان
 وولتن) ایله بوکچی آثار نافعہ اسلافی احیا ایچون مبالغ کلیه صرفنده ابراز سماحت
 ایدن طابع شهیر موسیو (بریل) ه وعالم علمایه بو کتابک اهمیتتی بر لسان
 مناسبله اعلانه همت ایلین معلم موسیو باریبه دو میناره عن صیم القلب تقدیم
 تشکرات ایلر و بوکچی نیجه نیجه خدمات مهمه علمیه موقیتلریخی تمنی ایلرز .
 تدقیقات عمیقہ نتیجه سی اوله رق « خوارزمی » اولدیغی ا کلاشیلان مؤلفک
 ترک نسلنه منسوب مدنیت اسلامیه خادم لرندن اولدیغی علاوه بیان ایدر
 و بونی ده اثر دن استدلال ایلرز . بونده لسان عربی یه مال ایدیلن اصطلاحات
 علمیه و فنیه میاننده خلیجه لغات ترکیه بولدیغی حالده بونار مؤلفک یاشدیگی
 مملکت خلقنجه معلوم اولدیغندن اهل اولغوش و ترکیه نک غیری دن آلانلر
 شرح و ایضاح ایدلمشدر .

ینه « اقدام » ک ۱۵ تموز سنه ۱۳۱۱ تاریخی نسخه سنه ۱۳۱۱ ق و قلو احمد
 مدحت افندی حضر تیرینک شو آتیده کی ورقه لری درج ایدلمش ایدی :

اقدام مدیر و باش محرری جودت افندی یه

بو کونکی اقدامده « مفاتیح العلوم » حقننده کی مقاله بیلو غرافی یه کمال اهمیتله او قودم .
 اولاً بومقاله نک موضوعی اولان بیلو غرافیا اصولنه تامیله موافق یازلمسندن طولانی یاز
 تبریک ایدرم . ثانیاً شومسئله مهمه بی نظر دقتکله توصیه ایدرم که : طاشکپر یلینک دخی
 بومفاتیح العلوم صورتنده و فنط « موضوعات العلوم » نامیله عربجه غایت مهم بر اثری
 واردر . یا اوغلی یا حفیدی بولنان بر ذات دخی آنی لسان عثمانی یه ترجمه ایدرک بر نسخه سی
 سلیمیه کتبخانه سنده موجوددر . بونی بکا نجیب عاصم افندی اخبار ایدرک حئی بر آره لاق
 کتاب مذکور دن بر جزؤ قدر شیئی استنساخ ایتدیروب و یرمش ایدی . او ادر جق
 مطالعه سیله دخی کورمش آکلامش ایدم که اسکیلر یونان دن اخذ علوم خصوصنده
 شمدیگی یکیلردن یعنی بز لردن ده ا زیاده وسعت نظره و اصابت فکره نائل ایمشدر .
 بر ا آنلر منلا آریتمه تیقی « آرتماطیقی » دیه آلمش اولدیقلری حالده بر درلو ا کلا یه مدم که
 بز بالاخره « ریاضیه » کله سنی آنک مقامنه نه حکمته مبنی اقامه ایمشدر . ریاضنده کی صوم

پر هیز آجلاق معناری ایچنه آریتمه تیق نصل صیغدی ریش اولدیغمزی حقیقه اکلیبه مامشدر .
 كذلك متأخر نيزك « سن بن شو مقامده » ديه ترجمه ايلدکاری « ايسا نوجی » کله سنک دخی
 قدما طرفندن يالکز « مدخل » معناسنه النديغی دخی او موضوعات العلوم پارچه سندن
 آ کلامش ایدم که فی اخینه یونانجه اصل معناسی دخی بودر . دها بونک کبی برچوق تعبير لر
 دخی واردر . حاصلی شمدي بو مفاتيح العلوم کتابی حقنده مقاله بیلدیو غرافیه ده ویریلن
 معلوماته نظراً طاشکپرلی دخی کندی موضوعات العلومنی بوندن اقتباس ایتیش اولوق
 لازم کلیور . لکن مفاتيح ایله موضوعات آره سنده درت بش یوز سنه کچمش اولدیغندن
 عجباً موضوعات مؤلفی کندی اثرنی اکمال صورتیه می یازمش یوقسه ساده جه بر استنساخی
 ایتیش بونی اکلامنده پک بیوک بر اهمیت واردر . اکر اکمال صورتیه وجوده کتورمش
 ایسه مفاتيحی باصمتدن زیاده موضوعاتی باصمتده فائده اوله جقدر . چونکه انک
 تألیفدنبری درت بش عصرلق زمانک موفقیات علمیه سنی دخی حائر دیمکدر . یوق عیناً
 قوپیه کبی برشی ایسه یابوکتابی عثمانلیجه یه ترجمه ایتلی ویاخود موضوعات علومی طبع ایتل .
 بو آرزویه مقابل بعض طرفه پردازانک ديه کلدکاری وجهه « نصل بوتازه معارفه
 اسکیلر آلیم » دیمز سکزیا ؟ مقاله بیلدیو غرافیه ده مفاتيح العلوم ایچون سرد اولنان
 مطالعه تقدیریه بویوله کی استخفافلری رده کافیدر . یالکز مفاتيح طبعنه اوروپاچه
 بوکون لزوم کورلش اولدیغی دوشونمک بزم عدم استغناضی دوشونمکه مانع اولور .
 نجه ایش صورت ترجمه و طبعنده یعنی بونک مصرفنی تعیینده در . آنک ایچون دخی دیرم که
 رومان نامنه بوقدر تفرقه لر یازیلیور و بونلر بالاخره کتاب صورتنده ده باصیلیور .
 بویوله شوکتاب دخی یاپیاه ضری ؟ بن بر زمان مصطفی رفیق تشویق ایتیش ایدم ده
 قوجه بر « مناقب سیاحین » وجوده کلی ویرمش ایدی . « ترجمان حقیقت » بویوله
 برچوق آثار جسیمه کتورمشدر . از جمله « رساله حمیدیه » ترجمه سی که اعظام خدماتدن
 معدود بر خدمتدر . نصل ؟ شویله بر خدمتی سنده کوزه کسدیره ضرمیسک ؟ هایدی
 قوزوم جودت کوره می سنی ! فی ۱۲ تموز سنه ۳۱۱

بوورقه یه « اقدام » طرفندن ویریلن جواب :

« اقدام » کبی برورقه ناچیزک عطوفتاو احمد مدحت افندی حضرتلری کبی برذات
 عالی معارفیات طرفندن لحاظه مطالعه یه آلمسندن طولایی اولا وظیفه تشکری ایفا
 ایله بحق مبلعی اولورز . مسئله اساسیه کلنجه مقاله بیلدیو غرافیه صاحبی دیورکه :
 « موضوعات العلومک عربجه نسخه اصلیه سی که مفتاح السعاده در طاش کوپرینلکدر .
 ترجمه سی ده اوغلنکدر . اسکدارده سلیمیه درکاهنده پرتو پاشا کتابخانه سیله سلیمانیه
 کتبخانه سنده بر نسخه سی بولور .

موضوعات مفاتيح العلومک درت مثلندن بیوک بر اثردر . علوم اخلاقیه وسائره یه
 متعلق مباحثی غایت مهمدر . موضوعات مقدمه سنده مفاتيح العلومدن بحث ایددیکنه

باقیلورسه طاش کپریلی مرحومک بو اثری کورمدیکی اکلاشیلور . مفتاح السعاده فرانسده نشر ایدلمکده بولنان انسیقاو پدی لغتده عثمانلیرک الهمم بر اثر بیلیوغرافیسی اولوق اوزره کوسترلمشدر . فقط بویله بر اثری مفتاح العلوم طبعنده کوریلان صحت و اعتنا درجهسند طبع اتمک و ایجاب ایدن بر لرینی تحشیه اتمک ایچون بیوک بر اقتدار و زیاده اقدام لازم کله جکینی ده اونوتامیندر .

هر حالده موضوعات العلومک طبعی و مفتاح العلومک ترجمهسی آثار فیه وجوده کتیره جک ارباب اجتهاده ایکی مهم مأخذ تشکیل ایده جکندن بوکا موفق اولان شایان تبریکدر . «

اقدام دیرکه :

« اوت مفتاح العلومکبی موضوعات و امثالی کبی جدیاتدن بحث ایدن آثار بر کزیده بی بزده رومانلره تقدیم و ترجیح ایدرز اما غزته صامق نقطه نظرندن دکل . چونکه قارئین غزته لرده اکثریا اکلندریجی شیلر آزایورلر . امینز که رومان برینه اوله بر اثر درج اولسه شمدیکی قارئلرک مقداری همان نصف درجهسنی بولور . غزته خواصدن زیاده عمومه عائد بر زمین مطالعه اولوب عموم ایچنده ایسه فنیاتدن زیاده رومانلری حکایه لری او قویان چوق اولدیغندن مجبوری رومانلر ترجیح اولنیور .

غزته مزک اقسام عدیده به انقسامی ایله بر قالدیغندن صحیفه لر مزده ایستدیکه ز کبی قلم اجاله ایده میورز . حتی ایکی رومانی بیله چوق کورنلر وار . بز هر کون بر مقاله حاضر لدیغمز حالده پک چوق دفعه آنلری قویه جق بر بوله میورز . دیمک که بزم ایچون بونقطه نظرندن عدم امکان واردر .

اولسه اولسه بونلری آریجه کتاب شکنده طبع اتمک صورتی قالیر . موضوعات العلوم خلیجه بیوک بر کتاب اولوب بناء علیه مصارف طبعیهسی ده یمش سکسان لیرایی بولور . بوکون بوساعتده مصارف طبعیهسی چیتاره جق قدر مشتری بوله جغمزه امین اولسه ق کندیمز بر پاره قزانغی دوشونمیرک همان طبعنه ابتدار ایدر ایدک . ایشته بزم ایچون اصل حل اولنه جق مسئله بودر . طبعنده التزام صحت مادهسی ایسه بر قاچ صاحب معرفته تودیع کیفیتله تأمین اولنه بیلور . تحشیه بسبتون بر امر خار جدر . متصدنسخه اصلیه نک تکشیریدر . ایستینلر آریجه تحشیه ده ایده بیلورلر . ایستدیکه زشی بر رجیدیه فی ایله ایکی یوز مشترینک ابونه قید ایدلسیدر . زیادهسنی ایستدیز .

عطو قتلو احمد مدحت افندی حضرتلری طرفندن وارد اولان ایکنجی

ورقه :

اقدام مدیر و باش محرری جودت افندی به

عزیزم جودت !

مفتاح و یا موضوعات العلومک ترجمه و یا طبعی حقنده کوندر دیکم ورقه نک درجیه

اکا ویریلن جوابی دخی بوکونکی اقدامده شمدی او قودم .

اول باول ایٹی ایضاح ایدهلم . مکر اقدامه مفاتیح العلوم حقننده کی مقاله بیلوغرا -
 فیه بی یازان دخی نجیب عاصم افندی ایش . اونجیب عاصم که سلیمیه کتبخانه سنده موضوعات -
 العلومی دخی بکا کنذیبی خبر و یرمش ایدی . دیمک اولیور که ایشک ایکی جهتی ده تمام
 اهل و اربابنک الندهدر .

محرر مومی الیه طرفندن نم ورقم اوزرینه بیان اولنان مطالعه ایله اقدام طرفندن .
 بیان اولنان مطالعه آره سنده فرق واردر . او قدر که برنجیسنه هیچ دیه جکم اولمدینی
 حالده ایکنجیسنه دیه جکم واردر . واقعا برنجیسنده « بویله بر اثری مفاتیح العلوم طبعنده
 کوریلن صحت واعتنا درجه سنده طبع ایتمک و اینجاب ایدن یرلرینی تخشیه ایامک ایچون
 یوک بر اقتدار وزیاده اقدام لازمدر . » فوره سی دخی سوز کوتورر ایسه ده او سوز
 « هرکس لندن کلدیکی قدر شو امرخیره تقدینه جهدینی صرف ایدر ایسه مطلوب
 حاصل اولور » ذن عبارت قالور . اویله یا اوروپاده کی بیانجیلر بر کتاب شرقی بی تصحیح
 ایده بیلدکاری حالده بوراده کی شرقیلیرک عاجز قاله جقلرینی تصویره امکان وارمیدر ؟
 کلهلم اقدامک مطالعه سنه : غزته بی یالکنز رومانک صاندره بیله جکنه بن قائل دکلم .
 هله تفرقه ده ایکی رومانک بریسنی مطلقا زائد کوریرم . بوایشلرده نم ده تجربه م اولدیغندن .
 صاحب رأی صابیا جفمی انکار ایده منسکز . دیدیککنز کبی برر مجیدیه اعطاسنه متعهد
 ایکی یوز مشتری تحقیق ایلدیکی حالده دخی کتاب مذکور غزته یه تفرقه ایلدیدر . بوندن
 مقصد یالکنز مصارف ترتیبه سنی قازانمندن عبارت دکادر . تصحیح و تخشیه مسئله سی
 یوقی ؛ تخشیه سندن قطع نظر اصل تصحیحی امرنده اربابنک معاونت عمومیه سنه
 مراجعتک طریق اسلمی بودر . تفرقه ایلدکدن صکره طبع اونورسه نظر دقت عمومیه دن
 کچورلمش اولدق طبع ایلمش اولور . بونده کی صحت آیرنجه باصلدق صورتنده کی صحت
 متیس اوله من .

(بویله بر کتابک صحتنده کی اهمیت اهل و ارباب اولیانلرک تقدیر ایده بیله جکاری
 کیفیت دکادر . بناء علیه تصحیح مسئله سنه بودرجه لرده اهمیت ویراسنه بر معنی ویره مینلرک
 صمت و سکوتلرینی رجا ایدرز .)

کتاب غزته یه تفرقه ایلدکدن صکره حائز اولدینی علومدن هر برینک اهل و اربابی
 اوائق اوزره مشهور اولان ذواته مراجعت ایده بیلورسکز . اشبو ارباب اختصاصک
 مجموعی بو خدمت ایچون لزوم درجه سنک فوقنده کافیدر . حمد اولسون پادشاهز شوکتلو
 ولی نعمت اعظم افندمن حضرتلرینک الطاف مبذوله هایونلری سایه سنده ایوم بویله
 بر خدمته مقتدر مفسر محدث متکلم فیه ادیب طیب مهندس حکیم منجم وسائر ارباب
 اختصاصز هیچده فقدان حالده دکادر لر .

آبونه مسئله سنه کلنجه : ایستدیککنز ایکی یوز آبونه دن یالکنز الیسنی بن درعهده
 ایدرم . بوندن بشقه موضوعات العلومدن منتسب اوله بیلدیکم فلره عائد پارچه لرک
 تصحیحنه دخی المدن کلدیکی قدر خدمت ایلرم . شوراسی معلوم اولدیر که بو کتاب
 مستطابک طبیعی بو عصر مشرف جناب عبداحمید خان غازینک محاسن لاختصاصنه برضیه

جمله اوله جقدر . بو خدمته اشترك مقدس ومفخم پادشاهمزيك اثر ترقى پرورانه لرينه اقتفاء خدمتدر . قطعياً اميد ايلرم كه بونجه نم جايله جناب شهنشاھى ايله متمم اولانلردن هيچ برشاكر نعمت بو خدمتدن كيرو طورمض . هايدى جودتم كوره يم سنى ! سنده بويله مهم براصرا خيره دلالت ايتده شرفلى بر آفرينه كسب استحقاق ايله !
 فى ۱۷ تموز سنه ۳۱۱

يوكا « اقدام » ك جوابى :

اقدامى تأسيس اينديكمز زمان يالكز غزته جيالك ايله اكتفا ايتيوب طبع مؤلفات جهتى دخی دوشونمش وحتى بونك ايچون درت غزته به يتشه جك قدر حرف ده آلدرق بيوك بريوك آلتنه كيرمش اينك . هله موضوعات العلوم كى آثار قيمتدارى تميل ايتك . معزز برامله زدر . امور و خصوصات اوقاته مرهون وموقوف اولمغه ايسته بزم ايچون ان شاء الله الكريم بوملى موقع اجرا به قويمق زمانى حلول ايتشدرد .

عطوفتو احمد مدحت افندى حضرتلرينك تمثيل و تأليف حقنده كى تشويق لردن . بو آنه قدر ثمرات نافعته اقتطاف ايدلمش اولديغنى هر كس تسليم ايدر . « اقدام » صاحب امتيازى اولان عاجز ايچون بو خصوصه بيوك بر سرور قلب حاصل اولمشدر . زيرا مطبوعات عالمه « ترجمان حقيقت » غزته سنده ايلك آدينى آديغنى زمان او كنه تصادف ايدن معلم اول مشار ايله مدحت افندى حضرتلرى ايدى . اقدام غزته سنى تأسيس اينديكى زمان حق تعلمى ايفاء سويله بيلديكى سوزلره شمى دهارنكيني علاوه ايتك مجبور ايتنده بولنيور . زيرا موضوعات العلوم كى بر اترك طبعى ميسر اولمق شرفى اقدام مطبعه سى ايچون الى يوم التناد كافي و و ايدر . بوكاده دلالت ايدن ايسته مشار ايله مدحت افندى حضرتلرى . اوليورلر . كتاب طبعى كى براصرا مبرورده ينه مشار اليهك دلالتى كورمك تعلم و تدرسه كى استقامتى كوسترديكى ايچون اقدام صاحب امتيازى بوندن طولاي حقيقتة متفاخر اولور . هر نه ايسه مفتاح السعاده نك ترجمه سى اولان موضوعات العلومك هان استساخنه باشلايوب طبعنى درعهده ايتك بزم ايچون بروظيفه مقدسه صورتى الدى ، بونك ايچون بر مستسخ استيجار ايدده جكز ، فقط غزته به تفرقه ايتك ينه ممكن دكل . زيرا برسنه دوام اولنسه بيله بيتمز ، بز ايسه بونى ممكن اولور ايسه نهايت اوچ آي طرفنده طبع ايتك املنده يز . موضوعات آلتش فورمه به ياقين جسيم بر كتابدر .

مع هذا شوراسنى ده اتيان دن كند و مضى الهه يز كه بو ايكي يوز مشترى ايچون شمديدن ابونه قيد ايتك مجبورز . چونكه سكران طمسان ليراي باغلامغه مطبعه مزك احوال حاضره سى هيچ بروجهاه مساعد دكلدر . شو قدر كه بز آثار مضى كوسترمدكجه مقابلتي ده طلب ايتمز ، ابونه قيد ايتك باشلامدن اول اون فورمه طبع ايدده جكز ، طبعنه ده برهفته مرورنده باشلايورز . كتابك تصحيحنه مدحت افندى حضرتلرينك واقع اوله جق همت وغيرت لرينه شمديدن بيان تشكرات مخصوصه ايلرز . مشار ايله شو همت لريله ايشك بر بيوك قسمنى درعهده ايتمش اولديلر .

هان جناب حق بزه او قوديعنى اكلار بر مستسخ احسان ايله .

عظوفتو احمد مدحت افندی حضرتلری طرفندن اوچنجی دفعه وارد
اولان ورته :

عزیزم جودت !

موضوعات العلومك طبعنه اولان موافتكه عظیم تشكر لر ایدرم . ايشته « صاحب غیرت »
دیه بویه دین و دولته نافع ایشلری کورنلره دیرلر . سن ایشه باشلا . وعدك موجنبجه اون
فورمه بی طبع اتمزدن اول ایکوزدن پک چوق زیاده آونه ظهور یله عثمانلی خلتنک دخی بومثالو
امور خیریه اربانی تشویق ساحندن محروم قالدقلرینی کوستره جکارینه شبهه ک بیه اولسون .
طبع ایچون غزته یه تفرقه ایتامک صورتی دخی قبول ایدرم . فقط شو شرطله که :
اول باول رخصت رسمیه بی استحصال ایچون نظارت جلیله معارفه تقدیم ایدیله جک ایکی
نسخه بی مرتب و مطبوع و مطبعه جه ممکن اولدینی قدر مصحح اولدق تقدیم ایلیمک سنی
بو ایکی نسخه ایچون مصارف تبیضیه دن قورتاره جنی کبی ینه اشبو نسخ مطبوعه دن برز
دانه سنی قبل الطبع ذهنی . عبدالرحمن ثریا ، نادر افندیلر حضراتی کبی بو تصحیحه مقتدر اولان
ذواته کوندرملی که بونلر درجه سنده ارباب اقتدارک کیملر اولدیغنی نجیب عاصم همزدن
اعلا بیلور . حتی خدمتک اصل الک بیوکنی او درعهده ایتش اولق اوزره هرکسه دخی
تعلق اولان مباحثی حاوی فورمه لری تقدیم ایدرم . مصحح افندیلر حضراتی دخی کندیلرینه
کلن فورمه لری بلافاآه وقت همان تصحیح و مطبعه یه اعاده ایدرک حروفاتی حبس ایتک
کبی مطبعه جه زیان عد اولنه جق حاله دخی محل قابز . ان شاء الله تعالی شو کتاب او قدر
سهولت و مکملیت ایله باصیاور بیترکه سنده تشوق ایدرک سایه مکارم سرمایه جناب
شهریار معارف کسرتده بوکبی ده ا نیجه آثار طبعنه موفق اولورسک عزیزم .

(علاوه) حقه مدح و ستایشه و ثنا و شاپاشه دائر غزته یه یازدیغک شیلردن
مجبور اولدم . بن سکا نه خدمت ایده بیلدم ؟ حتی نه خدمت ایده بیلور ایدم ؟ سنده
او استعداد خدا داد بولنسه ایدی بنامه مناسبت پیدا ایلان ده ا برچوقلری کبی سن
دخی عظیم و ابتر قالور ایدک . سنی او خلقت ایله یارادان اللهه حمد و ثنا ایلر ایه ک اصل
نعمت شناسانه حرکتده بولنمش اولورسک !

« اقدام » ک جوابی :

مدحت افندی حضرتلرینک توصیه بیوردقلری اصحاب علوم و فنون بزه معاونت
ایتمک کبی برکرمکارلنده بولورلر ایه تحمل ایتک ایستدیکمز وظیفنه بالطبع تخفف
ایدرک بر خدمت برکزیده ایفا ایدلمش اولور . نظارت جلیله معارفدن دخی آریجه
مظهر حمایت اوله جفمزه امن و اعتماد من برکالدرد .
بز اقتضا ایدنلره اقتضا ایدن تشکری همان شمیدین ایفا ایلرز وناسه شکر ایتن جناب
خالق کائنه ده شکر ایتکی بیامز حکمت جلیله سنی بر آورده زبان تحدیث نعمت ایدرز .
همان جناب مکون الاسباب شواصرخیری وجوده کتیرمکده بزه توفیقات ربانیه سنی
احسان ایله .

دیباجہ

دیباجہ

دیباجہ زیباچہ کتاب و سر نامہ ہر فصل و باب حمد و ثنای جناب رب الہ۔
بابدرکہ علمی ابداع نظام اوزرہ ابداع و ایجاد و اکا ارضی مہاد و جبالی اوتاد
ایدوب اوستندہ سقف محفوظ سماوات و افلاکی بی ستون و عماد الی یوم التناد
نابتہ و دائرہ و ہر برینہ تعیین مرکز محیط و دائرہ ایدوب انواع نجوم زاہرہ
ایلہ کہ لیالیدہ مثال عیون ساہرہ در آنلری تزین و ہر برینہ بر منزل و مسیر
تعیین ایلمشدر۔ زہی قادر بر کمال و مبدع و مخترع بی مثال کہ فوق سہادہ خاق
ملائکہ و کرسی و عرش و ارضدہ بساط بسیط خاکی فرش ایدوب آفاق
واقطارندہ خلق انواع حیوان و وحوش و طیور ایدوب و نیجہسن دخی سکان
قعور بچور ایدوب ہر برینہ خزائے غیب و مہمانخانہ لارییدن نصیب و روزی
شباروزی واصل و ہر فردینک من حیث لایحتسب رزقی کلوب مقصدی
حاصل اولور۔ قبارک اللہ احسن الخالقین۔ و اول طوائف بی پایان و زمرہ
جن و جنس حیواندن نوع انسانی مفضل و آنی جمیع علوم و کالات ایلہ بر نسخہ
جامعہ و نوع مکمل ایلدی۔ و جواہر نایاب صلوات و سلام بحساب اول نوعک فرد
اکملی و علوم الہیہدن حصہ انسانینک بحر محیط و شاملی اولوب جملہدن اعز
و اصفی و مظهر اجتبا و اصطفی اولان حیب و رسول خدا دلیل راہ ہدی
اعنی نبی باوفا ﷺ محمد مصطفی ﷺ۔ یہ ایثار اولنق لایق و سزادرکہ دین متینی
سائر ادیانی ناسخ و معجزہ باقیہ قرآن عظیم و فرقان کریم ایلہ بنیان شرع

وملت ثابت وراسخ اولوب بحار آيات قرآنيه و معادن احاديث نبويه دن زمرة صحابه كرام التقاط ايتدكلرى غرر درر اسرار و احكام و علماء دين وائمة مجتهدين استنباط ايتدكلرى جواهر فتاوى و آداب قضاة و احكام اول بنیان مرصوصه باعث احكام اولوب آنلر ايله علم اللهده مقرر و مقدر اولان نظام عالم و بقاء سلسله نبی آدم میسر اولمشدر . ودخی زمرة هدايت قرين آل و اصحاب دخی اول جواهر صلوات و سلامدن بهره ياب اوله لر که هر بری نجوم سماء شريعت و رجوم ارباب غوايت اولمشدر در . رضوان الله تعالى عليهم اجمعين .

اما بعد علم عالم آرای اصحاب افهام و آرایه خفی دکلدر که اشرف مخلوقات و افضل موجودات میان عالمیانده نوع انساندر . و آنک فضیاتی دخی عقل و ادراک فهم دراک ايله درکه آنکه معرفت الله نائل و اول معرفت ايله سعادت ابدیه واصل اولور که بوسعادت سائر حیواناتده حاصل اولماز . و بوعلم اشرف علوم ایدوکی مقرر و معلوم و برعالمه وصول و وقوف نیجه علوم عیدیه موقوف اولمغین زمرة علماء دين و ائمة مجتهدين و سائر ورنه انبیاء و مرسلین اولان علماء عاملین و مشایخ کاملین رضوان الله تعالى عليهم اجمعین مجاهدات قابیه و قابیه و ریاضات روحانیه و بدنیه ايله استخراج علوم دقیقه و غریبه و تدوین کتب نفیسه انیقده اول مرتبه تمهید مهاده سعی و اجتهاد ایلمشدر در که عقول ناس آنی ملاحظه قاصره و مرتبه حد و احصا مجموعنی غیر حاصره در . و چونکه مدار شرف علوم شرف معلومدر پس جمله سنک مؤداسی معرفه الله اولیجق آکا وسیله اولان علومک دخی شرفی مقرر و آنلرک ایجاد و ابقاسنه ساعی اولان علماء کبار و اجلاء مشایخ نامدارک شرف و عزت لری دخی صحایف اذهانده مسطور و محرردر . ایمدی اول علومک هر برینک شرفی و موضوع و نفعی بیان اولنمق و آنلرک هر برنده تألیف اولنان کتب نفیسه و زبر لطیفه نک اسامیسی و مؤرفلری و آنلرک هر برینک دخی اسامیسی و سائر احوالی ذکر و اعلام اولنمق دخی تحصیل علومه ترغیبده ادخل و نفعی اعظام و اشمل اولمغین بو عید فقیر کثیر التقصیر خاکبای زمرة فضلا و خوشه چین خرمن فضائل علما ﴿ کمال الدین محمد بن احمد الشهیر بطاشکوپری زاده ﴾ جعله تعالی من الفائزین بالحسنی و زیاده نک و الذبزر کواری اولان فریدهر و وحیدر روز کار مولانا ﴿ احمد افندی ﴾ که طاشکوپری زاده دیتکله

مشهور آفاق و دیار اولوب میان علماده مشار الیه بالبنان و فضائل و کمالاتی مستغنی عن البیان ایدی ابا عن جد خاندان علم و صلاحدن ظهور و هربری فضیلت و تقوی ایله مشهور اولوب خصوصاً مرحوم مرقوم دقائق علوم غریبه یه واقف و اطوار سلوک ارباب طریقت و حقیقته واصل و عارف اولوب علوم ظاهرده مظهر ید بیضا و نیجه کرامات عدیده سی ظاهر و هویدا ایکن حکمت خدا ایله اذا جاء القضاء عمی البصر فحواسنجه اول فاضل مقبول قاضی^۱ بلده استنبول ایکن مبتلای مرض عمی و اول دو چشم دقائق بینی نابینا اولوب طقوز سنه ینه اول حال ایله عبادات و تصانیفه اشتغال اوزره ایکن جوار رحمت حقه اتصال ایلمشردر [*]

(مشوری)

افضل زمره کبار و قروم	اعلم عالمان خطه روم
حارث تخم مزارع عرفان	ثالث سعد و فاضل جرجان
جمع ارباب فضله مفرد ایدی	نامی طاشکبری زاده احمد ایدی
و یرمش ایدی جهانده رونق و نور	فضالله کون کبی اولوب مشهور
ایله دی رحمت خدایه و وصول	طولنوب زیر خا که ابتدی نزول
ایتدی بنیان فضائی ترصیف	ایلیوب بر نیجه کتب تصنیف
فضلی خلفه آشکار ایتدی	جهله سن دهره یادکار ایتدی
رغبت ایتدی آکا اولوالالباب	هربری اولدی بر در نایاب
غفر الرب ذنبه و عفا	شکر الله سعه ایدا

فاضل مزبورک جمیع علومده کتب مدونه کیره و معرکه آرا اولان مباحث غامضه ده رسائل نفیسه کثیره سی میان علما و طلابده مشهوره و هر مجلس و نادیده ایدی و السنه فضلا ده متداوله و مذکورده در . جهله دن مقدا ذکر اولنسان اسلوبی جامع بر سفر نفیس و کتاب لطیف نافع تألیف ایدوب { مفتاح السعاده

و مصباح السیاده } ایله تسمیه ایلمشدر که میان خاتمه ده { موضوعات العلوم } دیمکه مشهور و معلومدر . حقا که بر کتاب نافعدر که منافعی بیان و تعداد ایچون بر تألیف مستقل اعداد اولنسه روا و مدخنده هر نه مرتبه اطرا اولنسه

[*] مؤلف و مترجمک ترجمه طابری کتابک نهایته درج اولنه بقدر .

سزادر . اولاً مقدمه سنده فضائل علم و تعلیم و تعلم حفته مباحثه و تکلم
ایدوب هر برینی آیات کریمه و احادیث نبویه و اخبار و آثار اخیار ایله اثبات
واظهار ایدوب بعده آداب مدرسان و قاضیان و وظائف مشایخ و مذکران
و واعظان حفته وارد اولان اقوال ائمه کرام و تحقیقات مشایخ عظام بیان
اولنوب بعده اوچوزدن زیاده علوم جلیله و فنون جزیه نك اسامیسنی ذکر
و بیان و هر برینک موضوع و منافعی تحقیق و مبادی و غایاتی تعینده تدقیق
ایدوب اول مناسبته نیجه فوائد و حقائق و انواع نکات و دقائق و حکایات
لطیفه و معارف نفیسه درج و غیر درر و جواهر زواهر لطائفه درج ایدوب
کوهر کرانمایه عمرینک بر مقدارینی آنده خرج ایتمشدر . و اول فنونده
تألیف اولنان کتب جلیلهینی ذکر و تعداد و هر برینک مؤلفنک اسمنی و مناقب
و احوالی تفصیل و ایراد ایلوب بر مجموعه شریفه نافع و بر مجله لطیفه جامعه
اولمشدرکه کویا انواع جواهری محیط بر بحر بیکراندرکه هر کس آندن التقاط
درر و جواهره راغب و نکراندر .

(نطمه مؤلفه)

یوقدر بویله بر کتاب نفیس   اوله انسانه خلوتنده جلیس
آکا بسدر مصاحب و یاران   کیمه کیم اوله بو کتاب انیس

انتقال مرحوم مبروردن صکره کتاب مذکور میان خلقده بر مرتبه
منتشر و مشهور اولدی که زمان یسیرده علما تحصیلنه رغبت و کتابتنده بذل
جهد و مشقت ایدوب قدری عالی و بهاسی غالی اولوب علماء آفاق فضیلت
مؤلف و مؤلف اوزره اتفاق ایلمشدر . لکن زبان عربینی ادراک ایتمه
صاحب عقل سلیم و ذهن دراک اولانلرک جمله سی قادر اولمایوب بلکه اواسط
ناسدن اول زبان ایله استیناس ایتینک فهمندن عاجز و قاصر و استخراجنه
قادر کسنه نادر اولمغین بعض اخوان صفا و یاران وفا بوقفیره کلوب اول شاهد
خوب عربی الاسلوبک لباسنی طرز رومه تبدیل ایتسه کز هر کس آنی صید
و تحصیل ایتمه راغب و آنی استساخه طالب اولسه لر و اول سیدن نفعی اعم
و فائده سی اتم اولسه مناسب دکلیدر ؟ بلکه یو خدمت مرحومه دخی خدمت
و باعث دعا و رحمت اولوردی دیو اقدام و رجا و تحریک اقدام کیمت اقلام ایلدیلر .

بوفقییر دخی بنم کبی عمرینی مالایعنی ایله اضاعه ایلمش مفاس بی بضاعه ده بومقوله امر خطیره مباشرت بویله کار دشواره مبادرت ایلمکه نه قدرت اوله دیو امتناع ایله جواب ویردکده مجاب اولیوب البته والد مرحومک ارث مالیسندن حصه دار اولمکسه ارث عامیسندن خود بهره دارسین . علی الخصوص اول استادک ینه مرحوم اولوب آنلرک مظهر فیض اقدس اولان نفس انفسلرندن تبرک واستمداد ایله تحصیل استعداد ایتمش اوله سین . آنلردن ماعدا فضلاء دهرک اکثرندن علی الخصوص استاذ الکل ورهنمای اقوم سبل شیخ - الاسلام ومقتدی العلماء الاعلام مرحوم حضرت ابوالسعود — اکرمه الرب - الودود فی الجنة تحت ظل ممدود — خدمتده دخی نیچه مدت وسنه ترک نوم وسنه ایدوب تحصیل علوم ونضائله اشتغال ایله کسب انواع کمال ایده سین . ایدمی بو خدمتک عهده سندن کبک سکا منحصر واداسنه سن قادرسین دیوب بونقییره دخی کلاملرین رد و باب مساعدده سد ایتمک مناسب کلیوب متوکلاً علی الرب المتعال خدمت ترجمه یه مباشرت واشتغال ایدوب ابتداء شروع حلبده دنعه نانیه ده قاضی ایکن سنه سته والفده واقع اولوب لکن مایینده تراکم اشتغال وبعض مناصب وخدمات سلطانیه یه اشتغال منع واشغال ایتمکین بوزمانه دکین متأخر اولوب حالاً بحمدده تعالی واصل حیز آتام و حسن اختتام اولمشدر . بعونه تعالی .

حقا که بر کتاب جامع و بر تالیف نافع اولمشدر که بواعصار و قرونده بویله قبوله مقرون بر کتاب منظور دیده ارباب الباب اولمامشدر . حقیقتده بو کتاب اصل مترجمه شرح منزله سنده واقع اولوب نیچه لغات عربیه غریبه سنک معانیسی ذکر و بیان وبعض مشکل مواضع و محلی ایضاح و حل ایله تحقیق و اتقان ایدوب انلردن ماعدا مناسبت ایله نیچه زوائد فوائد وموائد عوائد ذکر وبسط اولنوب بعضی زاده خاطر فاتر اولوب بعضی دخی قعر بحر کتب و دفاتردن التقاط اولنوب محنده ذکر و ایراد اولمشدر که اولنه لفظ { تذیل } اشارت و اتهاسنه عبارت { انتهى } علامت اولمشدر . لکن ارباب فهم واذعان واصحاب عقل و عرفانه خفی دکلدر که زر هر نه دکاو کامل العیار اولسه شهر و دیارده چندان مقبول اولماز

وہی نام وسکھ سلطانی بازار اعتباردہ سنجدہ اولوب رواج بولماز . پس لایق وواجب اولمشدرکہ اشبو قوالیب الفاظہ صب اولنوب مسبوک اولان زرخالص معانی اولان نام سلطانی ایلہ مسکوک اولہ . اعنی جناب حضرت سلطان اعظم وخان اکرم افخم ، مدار امن وامان ، فخر دودمان آ عثمان ، باسط موائد عدل و داد ، عاقد معاقد شرع راسخ الاوتاد ، سلیمان دولت ، سکندر صولت ، حیدر شجاعت ، حاتم سماحت ، مربی العلماء ومحب الصالحاء ، المفتخر بخدمۃ الحرمین الشریفین ، والمباہی باحیاء دین نبی الثقایین السلطان ابن السلطان السلطان (احمد خان) ابن السلطان (محمد خان) ابدالله تعالی ایام سلطنتہ الزہراء و خلد اعوام دولتہ الغراء الی اثناء الزمان وانقطاع اختلاف الملوان .

(مشری طرلفہ)

شاه اعظم معین ملت و دین	ناصر شرع و معدلت آیین
نامی احمد سخی فخر جہان	بہجت افزای مملکت عثمان
باب عالیسی قبائے آمال	اولدی خلقہ مطاف کعبہ مثال
روضہ بارککاهی باغ ارم	بوستان سرابی کرم کرم
قوللوغینہ قول ایدرسہ اکر	جملہ شاہان آنکله فخر ایلر
بندہ سینک برین ایدوب ارسال	آنی مصرہ عزیز ایدر درحال
برینہ دخی ایدوب احسانی	نامی انک اولور قریم خانی
عدلہ کیم پادشہ ایدہ نیت	لاجرم دولتی بولور قوت
شاهمزشمدی عدل و داد ایلہ	عقل و تدبیردہ سداد ایلہ
لطف حق دواندہ ایتدی ظهور	مملکت اولدی جملہ معصور
بویلہ شاهی خدیایہ ایدہ باقی	اولہ ہر دمده حافظ و وافی

پس رجاء واثق وامید صادق اولدر کہ بو نقرہ خام و کلمات بی انتظام منظور پادشاه زمان و مقبول خدواند جہان اولمق ایلہ میان عالمیانده دخی رواج و اعتبار و رغبت و اشہار بولوب طلابک علوم و معارف مطاویسنده اولان موائد فوائد ایلہ منافع کتابہ واقف اولوب مطالعہ سنہ رغبت و استکتاب و انتشارینہ ہمت اییلر . واکر سہو وزلت و خطا و غفلت سببی ایلہ کہ ہربری انسانہ لازم ماہیت مرتبہ سنده درکہ ﴿ اول الناس اول الناسی ﴾ مثلنک معناسی اول

مفهومی افاده ایدر. ایچنده بعض خطایه واتف وقصور فهمدن ناشی سقطاته مصادف اولور لرسه بر مقتضای (حمل المؤمن علی الصلاح) قابل تصحیح اولانلری اصلاح اییوب واقع اولان قصورم دامن عفولری ایله مستور وصادر اولان خطا وجرم تلم اغماض و صمخ ایله معذور و مغفور اولوب بوعبد ضعیفی دعای خیر ایله یاد وبعد وفاته اثناء مطالعهده روحی قرائت فاتحه شریفه ایله شاد ایددر. وما توفیق الابالله علیه توکلت و الیه انیب. اللهم اجعل سعی مشکوراً و ذنبی مغفوراً واحشرنی تحت لواء حبیبک محمد صلی الله علیه و سلم مع الذین انعمت علیهم من النبیین و الصدیقین و الشهداء و الصالحین و العلماء العالمین و المشایخ الکاملین و ارزقنا لذة النظر الی وجهک الکریم یا اکریم الاکرمین آمین یارب العالمین.

و معلوم اوله که مؤلف اصل مترجم اولان والد ماجد علیه رحمة الملک الواحد بوکتاب جاویل القدرک ابتدا و صدرینی بر دیباجه بلیغه شریفه ایله تزیین و عرائس ابکار معانیسی حلل عبارات فصیحه لطیفه ایله تحلیه و تحسین ایلمشدر که آنی مشاهده و قرائت ایلین ارباب علم و معرفت بونی تألیف ایلین فاضل منشی سخنان سبحان و حسانی منسیدر دیو جزم و تحقیق و (کم ترک الاول للاحر) فحواسنی تصدیقی ایلمک مقرر در. اوله اولسه اول دیباجه شریفه دخی بو ترجمه ضعیفیه دیباجه اولمق اوزره ترجمه اولمق ملاحظه اولنوب لکن آنده اولان الفاظ فصیحه و عبارات بلیغه زبان ترکی به نقل و تحویل و ترجمه و تبدیل اولندقدده اول مرتبه صفا بخش و مطبوع و دلکش اولمیه جنی مقرر اولوب بالکلیه ترک و اهمال اولمق دخی لائق و مقتضای مقامه مطابق و طباع سلیمه به موافق اولمامغین اصحاب فهم و عرفان اولان یاران و خلان ایله بویه رأی اولندی که اولاً صدوقه خاطر فتر محزونده مدخر و مخزون اولان خرزات الفاظ بی انتظام و منشور سلاک و سمط سطورده نظم اولنوب شکسته و بسته بر دیباجه کسسته انشا و عیوب و قصور من افشا اولنوب بعده دیباجه اصل مترجم که مانند در شاهوار آبدار و منظمدر حسب المقدور مع کمال القصور ترجمه اولنوب اول دخی تبرکاً ابتداء کتابده ثبت و تحریر اولنوب اول های فرخ فل و زرین بال دخی دام کتابت و قید ایله شکار و صید

اولتمق مناسب كوراشدر . تاكه بوكتابه دنخي شرنبخشا وبهجت افزا اوله .
وهذا ابتداء الشروع في ترجمة الكتاب والله الموفق للصواب واليه المرجع
والمآب .

